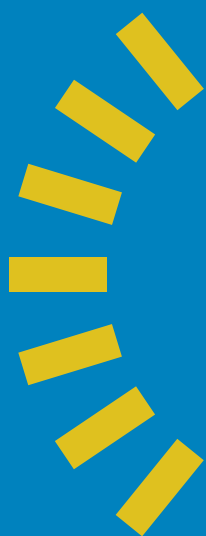

Akademia WSB
WSB University

Благополуччя дітей та підлітків у міграційній кризі

Організація та редагування конкурсів

Mirosława Nowak-Dziemianowicz

Artur Fabiś

Robert Mentel

Barbara Tkocz

Домброва-Гурнича, 2025

Зміст

ВСТУП	2
СЦЕНАРІЙ 1	
Александра Мронч-Вшосік (німецька мова)	
Wir sind Nachbarn und halten zusammen / Ми сусіди й підтримуємо одне одного	4
СЦЕНАРІЙ 2	
Данута Цюрулік (навчальне заняття)	
Вплив кризи воєнної міграції на психіку молодих людей	10
СЦЕНАРІЙ 3	
Магдалена Розвадовська (англійська мова, основи підприємництва тощо)	
Зміцнення психологічного благополуччя молоді в ситуації міграційної кризи	16
СЦЕНАРІЙ 4	
Магдалена Анкевич-Копіцька (навчальне заняття)	
Разом у кризі	19
СЦЕНАРІЙ 5	
Магдалена Анкевич-Копіцька (навчальне заняття)	
Як справлятися зі стресом у кризових ситуаціях?	30
СЦЕНАРІЙ 6	
Сабіна Кмак (англійська мова)	
Знаходження сили разом – побудова підтримуючої спільноти	33
СЦЕНАРІЙ 7	
Рафал Хшран (основи безпеки)	
Давайте будемо разом у новій реальності – як підтримати однолітків у міграційній кризі?	37
СЦЕНАРІЙ 8	
Катажина Яворська (навчальне заняття, суспільні знання, історія)	
Побудова мостів емпатії та рішень у часи змін	40
СЦЕНАРІЙ 9	
Едита Червіньська (навчальне заняття)	
У русі. Інтеграція дітей-мігрантів із кризової країни та дітей з країни, що приймає, за допомогою роботи Photon	50
СЦЕНАРІЙ 10	
Аніта Янас (заняття з образотворчого мистецтва)	
Шлях до самопізнання	54

Вступ

Добробут дітей і молоді є не лише важливим, але й нагальним завданням у сучасному повсякденному житті освітніх закладів, що перебувають під тиском численних криз. Це пов'язано з тим, що він значною мірою визначає ефективність роботи всієї шкільної спільноти та якість її діяльності, що має наслідки для соціального функціонування всіх суб'єктів, включно з тими, що перебувають за межами шкільного середовища.

Забезпечення учням відчуття щастя, безпеки й можливості розвивати свої навички та потенціал може здаватися особливо складним завданням для вчителів і фахівців, які працюють у школах та інших навчальних закладах у ці буремні часи, позначені збройними конфліктами. Однак постійне посилення залученості педагогічних кадрів у турботу про добробут учнів стає нагальною необхідністю.

Різноманітність потреб, обмежені ресурси, тиск досягати навчальних результатів, соціальні й технологічні зміни, а також дисфункції в соціальному середовищі (як серед ровесників, так і в сім'ї) в умовах криз роблять надзвичайно складним завдання школи — створити учням умови, що гарантують їхню задоволеність життям і всебічний розвиток у фізичному, емоційному, соціальному та освітньому аспектах. Звідси виникає потреба мислити нестандартно та вживати заходів, що враховують актуальні потреби учнів і специфіку нових загроз і проблем — зокрема, масову міграцію дітей та молоді з охоплених війною регіонів. Це особливий час, який різко ускладнив навчальний процес для дітей і підлітків у закладах освіти країн, що приймають молодих мігрантів.

Міграційна криза, з якою зіткнулися школи багатьох європейських країн після початку повномасштабної війни в Україні, показала, наскільки страждає молодь унаслідок цих подій і як це негативно впливає на всю шкільну, місцеву та сімейну спільноти. Підтримка психічного благополуччя дітей-мігрантів і місцевих учнів, які приймають новоприбулих, а також запобігання негативним явищам, що виникають унаслідок міграційної кризи, поставили перед шкільною спільнотою нові освітні виклики, масштаби яких раніше не мали аналогів. Особливий акцент робиться на профілактиці та вихованні в дусі універсальних цінностей.

У ситуації психічної кризи найважливішим і водночас найскладнішим є відновлення порушеної рівноваги. Це зазвичай ґрунтується на відчутті безпеки, довіри та хоча б мінімальної передбачуваності того, що з нами відбувається й що станеться далі. Необхідною умовою цього є розуміння: власної ситуації, її причин, змін, які ми переживаємо, та спектра можливих моделей поведінки.

Для відповіді на ці виклики Академія WSB у Домброві-Гурнічій, як координатор проекту «mentUwell – ЗБЕРЕЖЕННЯ ПСИХІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ МОЛОДІ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА МІГРАЦІЙНОЇ КРИЗИ», що реалізується за програмою Erasmus+ «Партнерства співпраці у сфері молоді», організувала два конкурси для вчителів початкових класів та для всіх класів середніх шкіл. Конкурси проводилися у співпраці з Домбровським відділенням Польського педагогічного товариства та Приватною початковою школою Dual у Міколуві.

Метою конкурсу було відібрати найцікавіші й найзмістовніші ідеї уроків або позакласних занять для дітей і підлітків (віком 13–18 років), які можна реалізувати в умовах кризових ситуацій, спричинених війною та міграцією, або як профілактичні заходи, що запобігають небажаним явищам, пов'язаним із міграційною кризою. Завданням учасників було підготувати план заняття з пропозиціями активностей, спрямованих на підтримку психічного благополуччя дітей і молоді-мігрантів під час воєнної кризи у своїй країні чи під час перебування у країні, що приймає. Журі конкурсу приділяло особливу увагу привабливості форм комунікації та активностей, а також просуванню універсальних цінностей, громадянської активності й ініціативності серед місцевих дітей і підлітків, щоб підтримати однолітків, які мігрують через війну.

Це видання містить 10 сценаріїв, відібраних журі конкурсу, які можуть стати корисними для вчителів, що активно підтримують добробут своїх учнів, навіть у такій складній ситуації, як міграційна криза. У збірку входять плани уроків (англійська, німецька мова, основи безпеки, підприємництво, історія та суспільствознавство), заняття з класним керівником і терапевтичні заняття. Матеріали передбачають використання широкого спектра активних методів, таких як мозковий штурм, аналіз випадків, освітні ігри, драматизація, дискусія, парна й групова робота, що гарантує залучення учнів. Особливо варте уваги включення сучасних технологій: використання фільмів, презентацій, онлайн-інструментів (menti.com, «колесо фортуни», генератор команд), а також падлетів і роботів Photon.

Додатковою перевагою є розширена бібліографія для кожного сценарію, яка дозволяє глибше опрацювати тему та отримати доступ до надійних джерел інформації. Натхненні робочі аркуші можуть стати у пригоді для вчителів. Ми заохочуємо вас користуватися цими сценаріями, поширювати їх і адаптувати до актуальних потреб, щоб підтримати дітей і молодь, які прибувають із зон воєнних дій, а також тих, хто приймає їх у своїх громадах.

Редактори

СЦЕНАРІЙ 1

Aleksandra Mroncz-Włosik Німецька мова

Wir sind Nachbarn und halten zusammen /

Ми сусіди й тримаємося разом

-
- 1. Цільова група уроку
Учні 15 років.
 - 2. Цілі уроку
 - 2.1. Загальна мета
Розвиток мовної та комунікативної компетентності з німецької мови у контексті обговорення солідарності та підтримки сусідньої країни під час війни.
 - 2.2. Конкретні цілі
 - Розширити словниковий запас за темою уроку (der Krieg, die Flüchtlinge, internationale Solidarität, die Unterstützung, humanitäre Hilfe).
 - Розвивати вміння аудіювання.
 - Виконувати вправи на усне спілкування німецькою.
 - Активізувати та інтегрувати учнів через групову роботу.
 - Усвідомити значення солідарності та емпатії у контексті війни та міграції.
 - 3. Working methods
 - Робота в парах.
 - Мозковий штурм.
 - Робота в групах.
 - Групова дискусія.
 - 4. Навчальні матеріали
 - Глосарій із лексикою, пов'язаною з війною та гуманітарною допомогою.
 - Карта Європи німецькою мовою.
 - Інтерактивна дошка.
 - Жовті та сині картки, папір, маркери, олівці.
 - Картки з текстом пісні „Keine Grenzen” («Без кордонів») гурту Ich Troje.

5. Хід уроку

5.1. Вступ (10 хв.)

- Привітання та оголошення теми: учитель вітає учнів, пояснює серйозність теми у сучасному геополітичному контексті, роздає картки зі словником.
- Робота з картою: учитель показує карту Європи німецькою, вказує на Україну. Учні мають описати її розташування німецькою мовою та відповісти на запитання: Was bedeutet es, ein guter Nachbar zu sein? («Що означає бути хорошим сусідом?»).

5.2. Основна частина (20 хв.)

- Робота з мультимедіа: учитель демонструє презентацію про Україну німецькою. Учні отримують жовті та сині картки й у парах записують на них позитивні асоціації й факти про Україну німецькою. Потім прикріплюють картки на дошку.
- Мозковий штурм: учитель показує кілька фото з України, які відображають масштаби руйнувань. Учні називають польські та міжнародні благодійні організації (Polish Center for International Aid, Polish Humanitarian Action, Red Cross, Caritas, UNICEF).
У групах учні обговорюють, як вони можуть висловити підтримку Україні — від символічних дій (наприклад, організація подій, зборів) до практичних (допомога біженцям, збори коштів). Кожна група презентує свої ідеї класу.
- Творче завдання: учні створюють плакати солідарності з Україною, використовуючи символи, малюнки, гасла й асоціації. Пізніше їх розміщують у школі.

5.3. Завершення (10 хв.)

- Підсумок: учитель ставить запитання Welche Verantwortung haben wir gegenüber unseren Nachbarn? («Яку відповідальність ми маємо перед сусідами?»). Учні називають приклади допомоги, про які говорили.
- Дискусія: учитель презентує пісню гурту Ich Troje „Keine Grenzen” («Без кордонів»), пояснює приспів і запитує: Ist die Welt ohne Kriege und Grenzen möglich? («Чи можливий світ без воєн і кордонів?»). Учні відповідають, використовуючи конструкцію Meiner Meinung nach... («На мою думку...»).

-
- Завершення: клас спільно співає приспів пісні німецькою.

6. Бібліографія та джерела

- Презентація про Україну:
<https://kinder.wdr.de/tv/neuneinhalb/av/video-neuneinhalb-kompakt--die-ukraine-100.html>
- Стаття про допомогу Україні::
<https://magazynterazpolska.pl/pl/a/jak-pomagac-ukrainie-lista-podmiotow-organizuja-cych-pomoc-i-wsparcie>
- Стаття про учнів із досвідом міграції
https://biblioteka.ceo.org.pl/jak-uczyc-w-klasie-w-ktorej-sa-uczniowie-z-doswiadcze-niem-migracji/?utm_campaign=MEN&utm_medium=email&utm_source=mailing
- Фото руйнувань в Україні:
<https://tvn24.pl/premium/ukraina-zdjecia-przed-i-po-ktore-pokazuja-skale-rosyjskiej-destrukcji-st5622986>
- Пісня Ich Troje „Keine Grenzen”(„Без кордонів”):
https://www.youtube.com/watch?v=kT_kWEDR4LI

7. Додаткові матеріали

- Глосарій із лексикою про війну й гуманітарну допомогу.
- Текст пісні гурту Ich Troje „Keine Grenzen”.

APPENDICES TO THE SCENARIO 1

Wortschatz zum Thema Krieg in der Ukraine:

- collection action – die Spendenaktion
- commit oneself – sich engagieren für
- attack – angreifen
- asylum – das Asyl
- be afraid of something – Angst haben vor
- barbaric – barbarisch
- bomb – die Bombe (-n)
- building – das Gebäude (-)
- protect – schützen
- Red Cross – das Rote Kreuz
- tank – der Panzer
- voluntary – freiwillig
- affected area – das betroffene Gebiet
- empathetic – einfühlsam
- threaten, endanger – drohen
- integration – die Integration
- humanitarian catastrophe – humanitäre
- crisis – die Krise
- language course for foreigners – der Sprachkurs für Ausländer
- worry – sich Sorgen machen um
- sudden – plötzlich
- striker – der Angreifer
- dangerous to life, fatal – lebensgefährlich
- destroy – zerstören
- civil defense – der Zivilschutz
- responsibility – die
- victim – das Opfer
- offer help – Hilfe anbieten
- leave – verlassen
- aid organization – die Hilfsorganisation

-
- organise – organisieren
 - humanitarian aid – humanitäre Hilfe
 - crisis assistance – die
 - medical assistance – medizinische Hilfe
 - international aid – internationale
 - psychological assistance – psychologische Hilfe
 - humanitarian rights – humanitäre Rechte
 - take steps – Maßnahmen ergreifen
 - cross the border – die Grenze überqueren
 - accept – aufnehmen
 - save a life – Leben retten
 - distribute food – Essen
 - bloodshed – das Blutvergießen
 - solidarity – die Solidarität
 - sovereignty – die Souveränität
 - chances of survival – die Überlebenschancen
 - seek shelter – Schutz suchen
 - clothing – die Kleidung
 - run away – fliehen
 - fugitives – die Flüchtlinge
 - provide assistance – Hilfe leisten
 - news – die Nachricht
 - war – der Krieg
 - army – die Armee
 - volunteer – der Volontär
 - volunteer – die Volontärin
 - support – die Unterstützung
 - provide accommodation – Unterkunft bieten
 - collect donations – Spenden
 - soldier – der Soldat
 - soldier – die Soldatin
 - food – die Lebensmittel

Keine Grenzen Ich Troje

Ich wär so gerne mal ein Astronaut
Der von dort oben auf die Erde runterschaut
Denn alle, die dort oben einmal war'n
Sie alle sagen, es ist wunderbar

Frieden ist dort, Seligkeit und Glück
Alles das, was es hier kaum noch gibt
Man sieht so, wie ein unschuldiges Kind
Wie klein wir Menschen auf dieser Erde sind.

Keine Grenzen – keine Fahnen
Von dort oben ist die Welt einfach nur schön
Keine Länder – keine Völker
Keine Kriege kann man von dort oben seh'n

Jeder von uns müsste mal dort hin
Um zu seh'n, der ganze Kampf hat keinen Sinn
Vielleicht nimmt uns das unser'n dummen Größenwahn
Und statt nur zu labern fangen wir zu lieben an

Keine Grenzen – keine Fahnen
Von dort oben ist die Welt einfach nur schön
Keine Länder – keine Völker
Keine Kriege kann man von dort oben seh'n

СЦЕНАРІЙ 2

Danuta Cyrulik
Навчальне заняття

Вплив воєнної міграційної кризи на психіку молоді

1. Цільова група уроку

Учні 16 років

2. Цілі уроку

2.1. Загальна мета

- Підвищення обізнаності учнів щодо важливості психічного добробуту молоді-мігрантів у період воєнної міграційної кризи та розвиток навичок підтримки ровесників, які постраждали.

2.2. Конкретні цілі

- Учні зрозуміють вплив воєнної міграційної кризи на психіку молодих людей.
- Учні ознайомляться з базовими поняттями: ПТСР, соматичні розлади, проблеми адаптації.
- Учні навчаться розпізнавати симптоми психічних проблем у себе та своїх ровесників.
- Учні дізнаються, як можна допомогти підтримати психічний добробут ровесників, які пережили міграцію через війну.
- Учні дізнаються про організації та інституції, куди можна звертатися по допомогу.

3. Методи роботи

- Мозковий штурм у програмі [menti.com](https://www.menti.com).
- Робота в парах.
- Робота в групах.
- Дискусія.
- Аналіз випадку (case study).
- Рефлексійні картки.

4. Навчальні матеріали

- Відео з YouTube.
- Робочі аркуші з цитатами з звіту UNICEF.
- Презентація, створена в Canva.

5. Хід уроку

5.1. Вступна частина

- Привітання та введення теми (2 хв.)

Учитель вітає учнів, оголошує тему заняття та пояснює, чому вона є важливою у контексті сучасних подій. Він наголошує, як війни та міграція впливають на психіку дітей і молоді.

- Перегляд відео (2 хв.)

Учитель демонструє коротке відео про стан шкіл в Україні та умови проживання під час воєнної кризи. Відео має дати учням уявлення про реалії життя молоді, змушеної емігрувати.

- Робота в парах:

Після перегляду відео учні працюють у парах або невеликих групах, щоб обговорити свої думки та відповісти на запитання, показані у презентації:

- Які емоції у вас викликало відео? (Мета питання – спонукати учнів висловлювати свої почуття та рефлексії щодо побаченого).
- Чому молодь в Україні часто не має іншого вибору, окрім як залишити свою країну? (Учні мають зрозуміти, що вимушена міграція – це не вибір, а необхідність через складні умови життя у країні, де йде війна).
- З якими труднощами може зіткнутися молодь, коли залишає свою країну внаслідок війни? (Учитель може вказати на проблеми адаптації в новій країні, мовний бар'єр, нестабільність чи травму).
- Як міграція вплинула на освіту цієї молоді? (Питання має спонукати до роздумів про перервану освіту, відмінності в освітніх системах і труднощі продовження навчання в іншій країні). (6 хвилин)

5.2. Основна частина

- Мозковий штурм

Учитель просить учнів дістати телефони, за допомогою яких вони братимуть участь у мозковому штурмі. Учні заходять у [menti.com](https://www.menti.com) та вводять код, показаний у презентації. Завдання учнів – відповісти на питання: Якими можуть бути наслідки для психічного здоров'я молодої людини, яка втратила безпеку та була змушена покинути батьківщину? Учні пишуть 3 гасла щодо впливу війни та вимушеної міграції на психічне здоров'я молоді. Після 3 хвилин учитель обговорює з учнями введені відповіді та доповнює їх у разі потреби такими поняттями, як ПТСР (посттравматичний стресовий розлад), тривога, депресія, проблеми адаптації, розлади сну, труднощі концентрації та навчання, соматичні розлади. Завдання вчителя – пояснити кожне поняття або навести приклади, щоб учні розуміли значення. (5 хвилин)

- Групова робота – аналіз випадку:
Учнів ділять на групи по 4–5 осіб. Кожна група отримує робочий аркуш із короткою цитатою від молодшої людини, яка пережила міграцію через війну (цитати взяті з доповіді UNICEF). Завдання груп: визначити психічні проблеми, з якими може стикатися людина з опису, на основі попередньої вправи. Після 5 хвилин групи презентують свої результати. (6 хвилин)
- Дискусія – Як підтримати ровесників?:
Після презентацій груп учитель модернує дискусію про способи підтримки ровесників, які пережили травму війни та міграції. Учні діляться своїми думками, а вчитель у разі потреби ставить додаткові питання:
 - Які дії могли б допомогти ровесникам почуватися більш прийнятими та бажаними у новій школі? (наприклад, організація інтеграційних зустрічей, позакласні заходи – спортивні ігри, майстерні)
 - Що ми можемо зробити для тих, хто переживає травму, щоб вони почувалися у більшій безпеці? (створення безоцінного середовища, уникнення складних тем, пропозиція підтримки)
 - Як ми можемо підтримати ровесників, які ще не добре володіють польською мовою? (допомога у вивченні мови)
 - Як ми можемо показати ровесникам, що їхній досвід важливий для нас і що ми їх слухаємо? (слухати без перебивання, проявляти емпатію) (10 хвилин)

5.3. Завершальна частина

- Завершальна частина
Учням роздають картки, на яких вони записують три речі, які запам'яталися з уроку, і одне запитання, яке ще залишилося. Картки можуть бути анонімними, що дозволяє давати щирі відповіді й дає вчителю можливість оцінити рівень розуміння теми. Учні мають 4 хвилини на виконання. Після цього учитель збирає картки, читає відгуки учнів і відповідає на їхні питання. (12 хвилин)
- Завершення заняття:
Учитель дякує учням за участь, підсумовує головні моменти, наголошує на ролі молоді у створенні підтримувального середовища для ровесників із досвідом війни та міграції. Він також вказує на можливість звертатися до фахівців та організацій у разі потреби. (2 хвилини)

6. Бібліографія та джерела, використані для підготовки плану уроку

- Доповідь UNICEF
<https://www.unicef.org/eca/media/32336/file/Raport%20%E2%80%9EBez%20w%C4%85tpienia%20jest%20tu%20fajnie;%20ale%20prawdziwy%20dom,%20to%20w%C5%82asny%20dom...%E2%80%9D.pdf>
- Відео уривок 1:47-2:26
<https://www.youtube.com/watch?v=Y1Bm9gVnbXA>
- Джерело інформації
<https://ruj.uj.edu.pl/server/api/core/bitstreams/5ceacfcc-1403-457d-86c5-d1055a6d85e0/content>

7. Додаткові файли, що є невід’ємною частиною сценарію

- Презентація (Canva)
- Робочі аркуші з цитатами
- Картки для рефлексії

ДОДАТКИ ДО СЦЕНАРІЮ 2

Цитати з досвіду українських підлітків (UNICEF):

«В Україні в мене нічого не залишилось [...] Мій ліцей спалили дощенту. А нещодавно було знищено й природу [через атаку на Каховську дамбу]. Що тут сказати? У мене був один друг. Якось наш зв'язок обірвався. Було троє друзів: один із [місто], двоє з [місто]. Одного застрелили, другий зник. А [той], з [місто] – бомба влучила прямо в його квартиру».

(В., хлопець із України, 15 років).

«Тут добре, без сумніву... Але справжній дім – це свій дім. Дім – це місце, де ти живеш, і ти сумуєш за ним, навіть якщо визнаєш, що тут теж добре». – «Але атмосфера інша...» – «Там ти довго жив, усе знайоме. Ти пам'ятаєш те дерево, той парк, місце, де грався чи катався на велосипеді, де падав. Там твої знайомі, друзі».

(В., дівчина, 15 років; Е., дівчина, 16 років; обидві з України)

«Ти перебуваєш за кордоном у безпечному місці, а твій батько – у зоні небезпеки, й ти не знаєш, що може з ним статися будь-якої миті, чи повернеться він додому. І немає зв'язку з ним».

(Українка, 15 років)

«Коли я приїхала сюди, мені було дуже самотньо, бо я приїхала сама. Перші шість місяців моя мама ще була в Україні, тато також. Я жила з сестрою. Було дуже важко, бо вона часто працювала, і я почувалася дуже самотньо – у мене не було друзів. Мої друзі з України перестали зі мною спілкуватися, бо я не сказала їм, що виїжджаю. Вони тоді дуже образилися. Це був дуже складний час для мене»

(Д., дівчина з України, 13 років)

«Найкраще, що можна робити в Польщі – це спати. Я сплю весь час». – «І їсти». – «Я завжди думаю, що в майбутньому я повернусь додому, 100%. Адже я приїду влітку, то навіщо мені тут щось починати? Навіщо вчити польську мову? Навіщо взагалі щось робити? Адже я все одно поїду додому. Але я розумію, що можу й не повернутись. І, можливо, я залишусь тут. Тоді я спатиму днями».

(С., дівчина, 16 років; А., дівчина, 16 років; обидві з України)

Reflection card

Three things you remember from the lesson:

1.

2.

3.

If you have any questions, you can ask them here:

СЦЕНАРІЙ 3

Magdalena Rozwadowska

Англійська мова, основи підприємництва тощо

Зміцнення психологічного благополуччя молоді в умовах міграційної кризи

1. Цільова група уроку: 13–18 років

2. Цілі уроку

2.1. Загальна мета уроку

- Зміцнення психологічного благополуччя підлітків у міграційній кризі та інтеграція учнів у шкільні спільноти

2.2. Конкретні цілі

- Учні дізнаються про механізми, що впливають на психіку мігрантів під час війни.
- Учні зрозуміють поняття посттравматичного стресу та його вплив на молодь.
- Учні зможуть розпізнавати емоційні потреби однокласників, які приїхали до Польщі внаслідок міграційної кризи.
- Учні ознайомляться та засвоять базові техніки боротьби зі стресом.
- Учні створять плакат, що просуває емпатію та підтримку для молоді-мігрантів.

3. Методи роботи

- мозковий штурм
- робота в парах
- робота в групах
- класна дискусія
- створення плаката
- міні-лекція

4. Список навчальних засобів, що будуть використані для проведення заняття

- дошка та маркер
- папір формату А3, маркери
- мультимедійна презентація з ілюстраціями (за бажанням)

- картки та ручки для учнів
- комп'ютери (за бажанням, для створення мультимедійних презентацій/плакатів у цифровій формі – замість паперового варіанта плаката)

5. Хід уроку

5.1. Вступна частина

- Вступ до теми (5 хвилин):
Учитель вітає учнів і представляє тему заняття. Він пояснює, що сьогоднішнє заняття буде зосереджене на темі міграції в контексті воєнної кризи та на підтримці, яку ми можемо надати молодим людям, що приїхали з країн, постраждалих від війни.
- Вступні питання:
Що означає «мігрувати»? Які причини міграції? Які емоції можуть супроводжувати людей, які змушені покинути свою країну через війну? Учні працюють у парах, обговорюючи наведені питання.

5.2. Основна частина

- Міні-лекція: Вплив міграції на психічне здоров'я (10 хвилин):
Учитель пояснює, що таке воєнна міграція і який вплив вона може мати на психічне здоров'я молодих людей. Він звертає увагу на такі питання:
 - травма та посттравматичний стресовий розлад (ПТСР);
 - втрата відчуття безпеки;
 - соціальна ізоляція;
 - зміна середовища та труднощі інтеграції.
- Робота в групах: Як ми можемо допомогти? (15 хвилин):
Учні поділяються на 3–4 групи. Кожна група отримує завдання:
Група 1: Розробляє список дій, які може здійснити школа, щоб допомогти молоді-мігрантам відчувати себе у безпеці та інтегруватися з однолітками.
Група 2: Створює список способів, якими самі учні можуть підтримати нових однокласників, наприклад, через емпатію, запрошення до спільних ігор тощо.
Група 3: Розмірковує над техніками управління стресом, які можуть допомогти як молоді-мігрантам, так і їхнім ровесникам.
Група 4: Пропонує створення місцевої ініціативи, що буде зосереджена на спільній організації заходів і зустрічей (група вигадує ідеї заходів та зустрічей), які просуватимуть співпрацю та діалог між мігрантами й місцевою спільнотою.
- Класна дискусія: презентація ідей (10 хвилин):
Кожна група презентує результати своєї роботи. Учитель модернує дискусію, відзначаючи спільні точки та різноманітність ідей. Заохочує учнів бути емпатичними до людей з міграційним досвідом.

- Творче завдання: плакат, мультимедійна презентація або цифровий плакат (якщо є комп'ютери) на тему підтримки молоді-мігрантів (10 хвилин):

Учні в парах створюють плакат на тему «Допомога молоді-мігрантам». Він має просувати емпатію, розуміння та підтримку у шкільній спільноті. Кожна пара презентує свій плакат, а вчитель звертає увагу на креативність і зміст.

5.3. Завершальна частина

- Підсумок заняття (5 хвилин):

Учитель підсумовує ключові моменти уроку:

- важливість психологічної підтримки у міграційній кризі;
- техніки боротьби зі стресом;
- спільна відповідальність за допомогу іншим.

- Учитель дякує за активну участь і підкреслює, що такі дії можуть реально вплинути на психологічне благополуччя молоді-мігрантів. На дошці він демонструє інформацію про сайти, де можна знайти відомості про психологічну підтримку молоді-мігрантів.

6. Бібліографія та джерела, використані для підготовки плану уроку

- Матеріали Міністерства освіти про інтеграцію дітей-біженців у школах.
- UNICEF Poland – пропонує психологічну підтримку дітям і підліткам, особливо молоді-мігрантам і біженцям.
- Invelo Center – спеціалізується на психологічній підтримці, пропонує різні види терапій, у тому числі для підлітків.
- Фундація «Дитячий фонд» – пропонує психологічну допомогу дітям, включно з програмами для молоді-мігрантів.
- UNHCR Poland – надає психосоціальну підтримку біженцям, у тому числі молоді.

СЦЕНАРІЙ 4

Magdalena Ankiewicz-Kopicka

Навчальне заняття

Разом у кризі

1. Цільова група уроку: 14–18 років

2. Цілі уроку

2.1. Загальна мета уроку

- Учні та учениці розуміють важливість психологічної підтримки молоді-мігрантів під час воєнної кризи та формують навички й установки для створення безпечного, підтримливого середовища.

2.2. Конкретні цілі

- Учні та учениці зможуть визначати й розуміти психічні та емоційні потреби молоді-мігрантів.
- Учні та учениці розроблять пропозиції діяльності для підтримки психологічного благополуччя молоді-мігрантів.
- Учні та учениці формуватимуть установки емпатії, солідарності та соціальної відповідальності.
- Учні та учениці зможуть здійснювати ініціативи підтримки молоді-мігрантів у громаді.
- Учні та учениці розвиватимуть критичне мислення та навички вирішення проблем.
- Учні та учениці зможуть використовувати цифрові інструменти для співпраці, створення освітніх матеріалів або соціальних кампаній.

3. Методи роботи

- навчальна гра;
- дискусія;
- мозковий штурм;
- міні-креативні майстерні;
- практичні вправи.

4. Список навчальних засобів, що будуть використані для проведення заняття

- комп'ютери, шкільні планшети або смартфони учнів з доступом до Інтернету;

- інтерактивна дошка, монітор або проектор;
- навчальна гра – www.classtools.net/z-a/202408_-38EmVg
- мозковий штурм – <https://answergarden.ch/4163379>
- онлайн інструмент для співпраці, наприклад падлет – <https://padlet.com/dajawoj888/inicjatywy>.

5. Хід уроку

5.1. Вступна частина (10 хвилин)

Учитель вітає учнів, а потім, щоб викликати інтерес, починає заняття з навчальної гри, підготовленої на <https://www.classtools.net/z-a/>. Молодь відгадує слова (вирази), пов'язані з темою уроку, які відкриваються літера за літерою у зворотному алфавітному порядку.

Після визначення ключових понять:

- психологічне
- благополуччя,
- емоційна підтримка,
- міграція,
- емпатія,
- солідарність,
- інтеграція,
- воєнна криза,
- активне громадянство,
- соціальні компетентності,

учитель оголошує тему уроку: РАЗОМ У КРИЗІ та коротко пояснює його структуру.

5.2. Основна частина (20 хвилин)

Учитель ініціює дискусію про поточну міграційну кризу, спричинену воєнними діями, зазначаючи, що багато людей, у тому числі молодь, були змушені покинути свої домівки й шукати притулку в інших країнах. Він також заохочує подумати й визначити емоційні та психологічні потреби, що супроводжують молодь-мігрантів у новому середовищі. Учитель записує питання на сайті <https://answergarden.ch/>, генерує посилання <https://answergarden.ch/4163379> або QR-код. Учні відповідають за допомогою власних смартфонів або шкільних планшетів.

Підсумовуючи висловлювання учнів, що відображаються після оновлення сторінки на інтерактивній дошці або проекторі, учитель звертає увагу на емоції, такі як страх, смуток, відчуття втрати, а також на потреби у безпеці, прийнятті, емоційній підтримці, контакті з родиною, адаптації до нового середовища. Водночас підкреслюється важливість піклування про психічне здоров'я в складних ситуаціях.

Далі учитель ділить молодь на команди по 3–4 особи. Завдання кожної групи – розробити стратегії дій, які можуть підтримати молодь-мігрантів у новій країні. Учні публікують свої ідеї на padlet, наданому вчителем, з можливістю редагування (<https://padlet.com/dajawoj888/inicjatywy>). Групи самостійно обирають спосіб презентації своїх результатів – це може бути письмова форма, мультимедійна презентація, плакат або коротке відео. Більш підготовлені учні створюють складніші матеріали, тоді як ті, кому потрібна підтримка, можуть зосередитися на простіших.

Міні-майстерня: учні працюють над такими завданнями:

- Які конкретні дії ми можемо зробити як учні, щоб допомогти молоді-мігрантам відчувати себе в безпеці та прийнятими?
- Які ініціативи ми можемо організувати у школі чи громаді для просування солідарності та інтеграції?
- Які техніки та інструменти можна використати для психічної та емоційної підтримки?
- Які форми соціальної підтримки можна організувати в школі?

За бажанням кожній групі може бути призначене окреме завдання:

Group 1: Emotional support

Група 1: Емоційна підтримка. Завдання: розробити програму емоційної підтримки для молоді-мігрантів, яку може реалізувати шкільний психолог або педагог. Включити щотижневі групові зустрічі, індивідуальні консультації, майстерні з подолання стресу й тривожності.

Група 2: Вивчення мови. Завдання: створити план дій для допомоги молоді-мігрантам у вивченні мови країни, що приймає. Це можуть бути додаткові заняття з мови, мовний тандем з місцевими учнями, організація «мовних кав'ярень» для практики мови у невимушеній атмосфері.

Група 3: Соціальна інтеграція. Завдання: спланувати ініціативи, що полегшать інтеграцію молоді-мігрантів у місцеву шкільну спільноту. Скласти графік інтеграційних заходів, таких як спільні поїздки, мистецькі, спортивні чи кулінарні проекти.

Група 4: Освітня підтримка. Завдання: розробити програму освітньої підтримки, щоб допомогти молоді-мігрантам надолужити навчання й адаптуватися до нової системи освіти. Це можуть бути індивідуальні уроки з учителями, допомога з домашніми завданнями, доступ до додаткових матеріалів рідною мовою учнів.

Група 5: Позакласна діяльність. Завдання: запропонувати програму гуртків, які зацікавлять молодь-мігрантів і допоможуть розвивати таланти та інтереси (мистецькі, спортивні, музичні або дискусійні клуби).

Група 6: Психологічна підтримка через мистецтво. Завдання: створити план арт-терапевтичних майстерень для молоді-мігрантів, щоб допомогти їм виразити свої емоції та досвід міграції й війни. Використати різні види мистецтва – малювання, музику, танець, театр.

Група 7: Програма наставництва. Завдання: розробити програму наставництва, у якій місцеві учні будуть наставниками для молоді-мігрантів. Подумати, як має виглядати програма, які заходи можуть проводити наставники й які вигоди отримають обидві сторони.

Група 8: Кампанія підвищення обізнаності. Завдання: створити інформаційну кампанію у школі, яка підвищить обізнаність про становище молоді-мігрантів і просуватиме установки емпатії та солідарності. Кампанія може включати плакати, листівки, мультимедійні презентації, зустрічі з експертами та дискусії в класах.

Кожна група, працюючи над завданням, повинна розробити деталізований план дій, який буде включати: цілі, кроки для виконання мети, інструменти, які потрібні для виконання цілей і систему оцінювання ефективності запропонованих дій.

Після відведеного часу представники груп представляють свої ідеї класу.

5.3. Завершальна частина (15 хвилин)

Учитель підсумовує ідеї, відзначаючи їхню важливість для психологічного благополуччя молоді-мігрантів, і заохочує учнів брати участь у запропонованих ініціативах. Молодь у padlet голосує «зірочками» та обирає 2–3 конкретні дії, які можна реалізувати найближчим часом (наприклад, організація інтеграційної зустрічі, мистецький проект, підготовка подкастів про психічне здоров'я, створення цифрової групи підтримки, рольові ігри, впровадження елементів арт-терапії чи музики).

Завершення:

Майстерня релаксаційних вправ та методів підтримки:

- Вступ до технік релаксації: учитель презентує й демонструє прості релаксаційні техніки, які можуть допомогти молоді-мігрантам долати стрес і тривожність (наприклад, глибоке дихання, візуалізація, прості фізичні вправи).
- – Практичні вправи: учні виконують коротку релаксаційну сесію під керівництвом учителя. Її можна записати й зробити доступною в цифровій формі, щоб молоді-мігранти могли користуватися нею у будь-який час.

Учитель дякує учням за їхню участь і підкреслює, що спільні дії можуть допомогти молодим мігрантам відчути себе частиною нової спільноти.

6. Бібліографія та джерела, використані для підготовки плану уроку

<https://epedagogika.pl/zarzadzanie-klasa/relaksacja-dla-dzieci-i-mlodziezy.-cwiczenia-na-wprowadzenie-ciala-i-umyslu-w-stan-odprezenia-3960.html> [accessed August 31, 24];

<https://unicef.pl/wspolpraca/wspolpraca-z-placowkami-edukacyjnymi/materialy-edukacyjne/o-zdrowiu-psychicznym-dzieci-i-mlodziezy> [accessed August 31, 24];

<https://www.savethechildren.net/> [accessed August 31, 24];

<https://www.mindfulnessforteens.com/> [accessed 31/08/24].

7. Список додаткових файлів, що є невід’ємною частиною сценарію

Додаток 1 – навчальна гра

Додаток 2 – мозковий штурм

Додаток 3 – padlet

ДОДАТКИ ДО СЦЕНАРІЮ 4

Додаток 1

Коротка інструкція для вчителя/вчителів: Як створити цікаву гру «Z-A Quiz» на сайті <https://www.classtools.net/>

Що таке «Z-A Quiz»?

«Z-A Quiz» — це інтерактивна освітня гра, доступна на сайті Classtools.net, яка полягає у відгадуванні слів або виразів, що з'являються по літерах у зворотному алфавітному порядку.

Крок 1. Перехід на сайт

1. Відкрийте браузер.
2. Перейдіть на Classtools.net.

Крок 2. Вибір інструменту «Z-A Quiz».

1. На головній сторінці Classtools.net знайдіть і натисніть «Z-A Quiz». Якщо ви не бачите інструмент відразу, скористайтесь пошуком або прокрутіть сторінку вниз, щоб знайти його серед доступних.

Крок 3. Створення гри «Z-A Quiz»

1. Введіть назву вікторини у поле «Quiz Title», наприклад: «Ключові поняття з уроку». Додайте слова або вирази у полі «Words/phrases to guess» — кожне слово з нового рядка. Приклади: «Емпатія», «Солідарність», «Психічне благополуччя», «Воєнна криза».

Налаштуйте час появи літер («Time per letter»), обравши потрібну швидкість (за замовчуванням 1 секунда на літеру).

Крок 4. Збереження та поширення гри.

1. Натисніть кнопку «Create Quiz».
2. Після створення отримаєте унікальне посилання для гри.

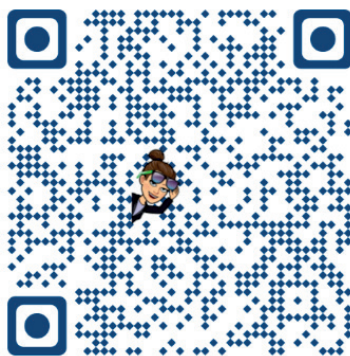
Також можна згенерувати QR-код, який учні зможуть відсканувати.

Крок 5. Проведення гри на уроці.

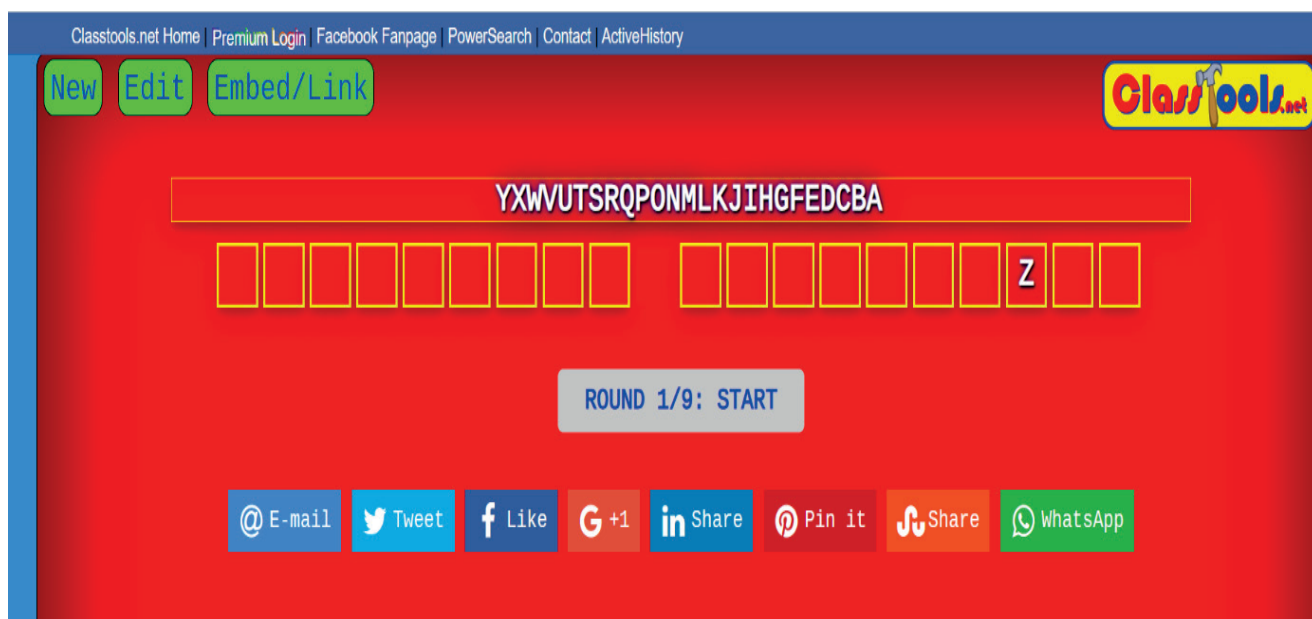
1. Поясніть учням, що вони мають відгадати слова або вирази, які поступово з'являтимуться на екрані у зворотному порядку.
2. Відображайте гру на інтерактивній дошці або дозвольте учням грати на власних пристроях.
3. Після завершення обговоріть результати, підкреслюючи ключові поняття та їхнє значення.

Тепер ви знаєте, як створити та провести гру «Z-A Quiz» на Classtools.net.

QR-код для гри

https://www.classtools.net/z-a/202408_-38EmVg

screenshot

Додаток 2

Коротка інструкція для вчителя/вчителів: Як задати питання у AnswerGarden

Що таке AnswerGarden?

AnswerGarden — це простий онлайн-інструмент для швидкого й інтерактивного збору відповідей від учнів. Його можна використовувати для відкритих запитань, дискусій чи збору ідей.

Крок 1. Перехід на сайт

1. Відкрийте браузер.
2. Перейдіть на сайт AnswerGarden

Крок 2. Створення нового запитання

1. Натисніть «+ Create AnswerGarden». Ви перейдете на сторінку створення нового питання.

Крок 3. Введення запитання

- У полі «Торіс» введіть своє запитання, наприклад: «Які емоції можуть супроводжувати молодь-мігрантів у новому середовищі?»
2. Виберіть режим відповідей:
Brainstorm: учні можуть відповідати кілька разів і бачать відповіді інших.
Classroom: відповіді можна надсилати кілька разів, але вони модеруються.
Moderator: усі відповіді перевіряються вчителем перед публікацією.
Locked: відповіді закриті (корисно, якщо завершено збір).

Крок 4. Налаштування

1. Виберіть довжину відповіді (20 або 40 символів).
2. Увімкніть «Spam Filter», щоб блокувати небажані відповіді.
3. Приватність: можна обрати «Hidden», щоб доступ мали лише ті, кому ви надішлете посилання.
4. Хештеги (опціонально): додаються для полегшення пошуку.

Крок 5. Збереження та поширення

1. Натисніть «Create». в низу екрану щоб створити акаунт
2. Ви отримаєте унікальне посилання, яке можна скопіювати чи показати у вигляді QR-коду на дошці.

Крок 6. Моніторинг відповідей

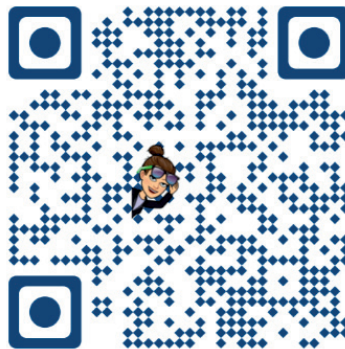
1. Відповіді учнів будуть відображатися у вигляді «хмари слів» — чим частіше повторюється слово, тим більшим шрифтом воно з'являється.
2. Якщо обрано модерацію, перегляньте відповіді перед публікацією.

Крок 7. Обговорення результатів

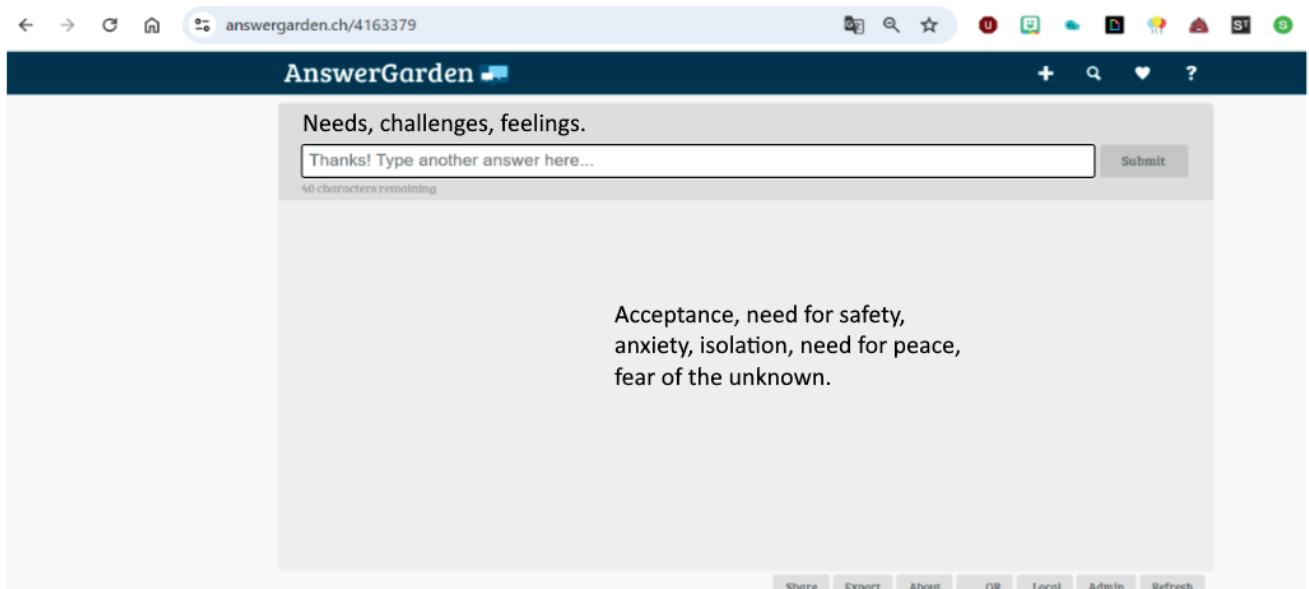
1. Після завершення збору відповідей обговоріть їх у класі. Можна зосередитися на найчастіших відповідях або розглянути різноманітність думок.

Тепер ви знаєте, як створити запитання й зібрати відповіді від учнів за допомогою AnswerGarden.

QR-код для відповідей

<https://answergarden.ch/4163379>

screenshot

Коротка інструкція для учнів: Як користуватися Padlet Що таке Padlet? Padlet — це інтерактивна онлайн-дошка, що дозволяє створювати та ділитися ідеями, нотатками, зображеннями, посиланнями та іншими матеріалами в одному місці. Використовується для спільної роботи в реальному часі.

Крок 1. Доступ до Padlet

1. Відкрийте браузер.
2. Перейдіть за адресою Padlet, яку надав учитель. Або скористайтесь QR-кодом.

Крок 2. Використання Padlet

1. Додавання нового запису:

На дошці Padlet натисніть символ «+» або двічі клацніть у будь-якому місці дошки. З'явиться вікно для нового запису. У ньому ви можете:

- Додати заголовок: наприклад, «Ідея підтримки молоді-мігрантів».
- Написати опис або нотатку: введіть текст, яким хочете поділитися.
- Додати зображення, відео, посилання: натисніть на іконки під вікном запису, щоб додати різні типи медіа.

2. Якщо ви хочете змінити щось у своєму записі, наведіть курсор на нього і натисніть на іконку олівця, щоб відредагувати вміст.

3. Перегляд записів інших учасників:

На дошці Padlet ви побачите всі записи, додані іншими учасниками уроку. Ви можете натиснути на кожен запис, щоб переглянути його детальніше.

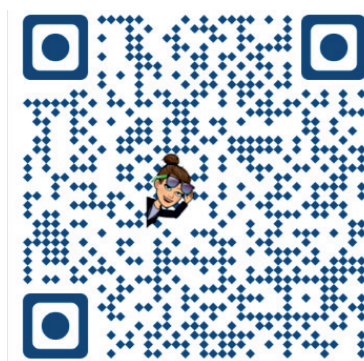
Якщо записи згруповані в колонки, ви можете прокручувати таблицю горизонтально, щоб побачити більше колонок.

4. Коментування та виставлення зірочок:

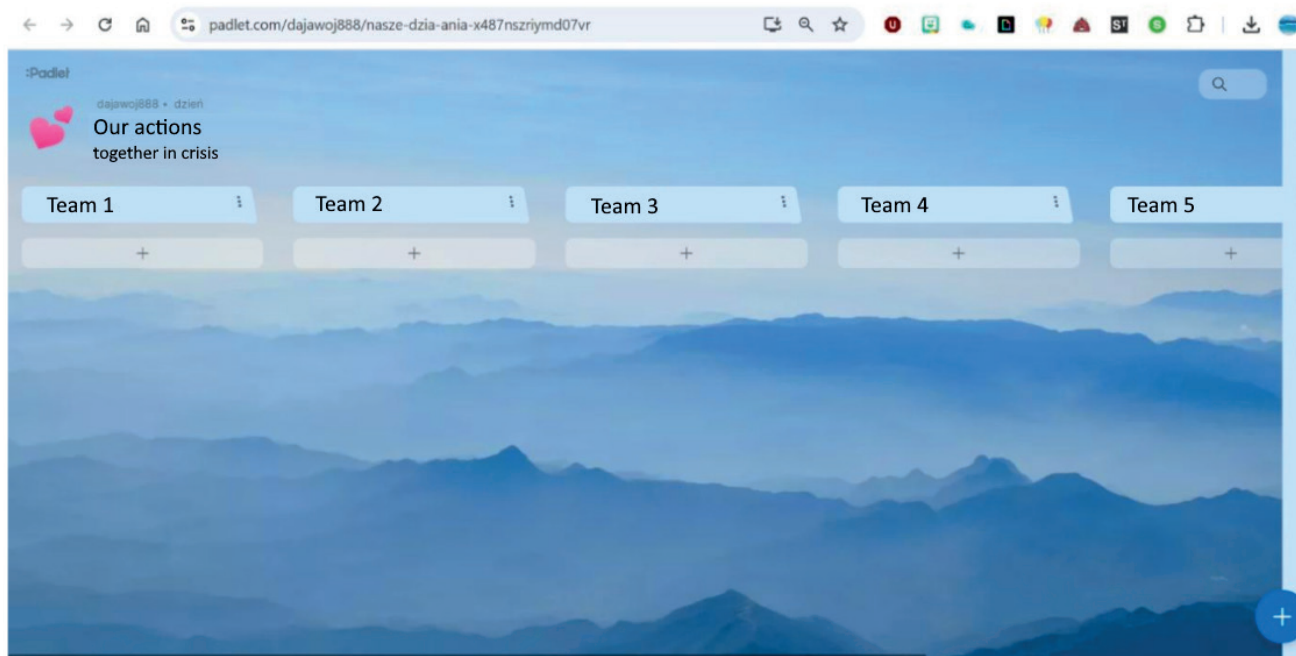
Залежно від налаштувань дошки, ви можете залишати коментарі до записів інших людей. Для цього натисніть на «бульбашку» під записом, щоб додати коментар. Ви також можете ставити «зірочки» тим записам, які вам подобаються, натиснувши на відповідну іконку.

Ось і все! Тепер ви готові користуватися Padlet, щоб співпрацювати з іншими учнями та ділитися своїми ідеями. Якщо у вас виникнуть запитання — не соромтеся звертатися до свого вчителя за допомогою!

QR-код для Padlet

<https://padlet.com/dajawoj888/inicjatywy>

screenshot

СЦЕНАРІЙ 5

Magdalena Ankiewicz-Koricka

Навчальне заняття

Як справлятися зі стресом у кризових ситуаціях?

*"Стрес — як кайдани,
настільки сильний, що його несуть у серці."*

Helmut Qualtinger

1. Цільова група уроку: 14–18 років

2. Цілі уроку

2.1. Загальна мета уроку

- Допомогти учням і ученицям зрозуміти природу та причини стресу й ознайомитися зі чинниками стресу, пов'язаними з міграцією. Учні навчатися розпізнавати власну стійкість до стресу та покращувати навички подолання складних ситуацій.

2.2. Конкретні цілі

- Учні визначають стресові ситуації, пов'язані з міграційною кризою.
- Учні опанують техніки подолання стресу в контексті кризових ситуацій.
- Учні розвинути навички командної роботи й індивідуальної рефлексії щодо способів подолання стресу.

3. Методи роботи

- візуальна модерація;
- «ходячі кола»;
- дискусія;
- незавершені речення.unfinished sentences.

4. Перелік дидактичних засобів для проведення уроку

- генератор команд: james baum team generator;
- колесо фортуни: wheel decide – <https://tiny.pl/7cr3t>.

5. Хід уроку

5.1. Вступна частина (10 хвилин)

Учні отримують стікери й записують ситуації, які можуть викликати стрес у контексті міграції чи інших криз (наприклад, розлука з родиною, мовні проблеми, адаптація до нового середовища).

Картки приклеюються на дошку, а вчитель разом з учнями групує їх за тематичною подібністю.

5.2. Основна частина (20 хвилин)

Поділ на команди:

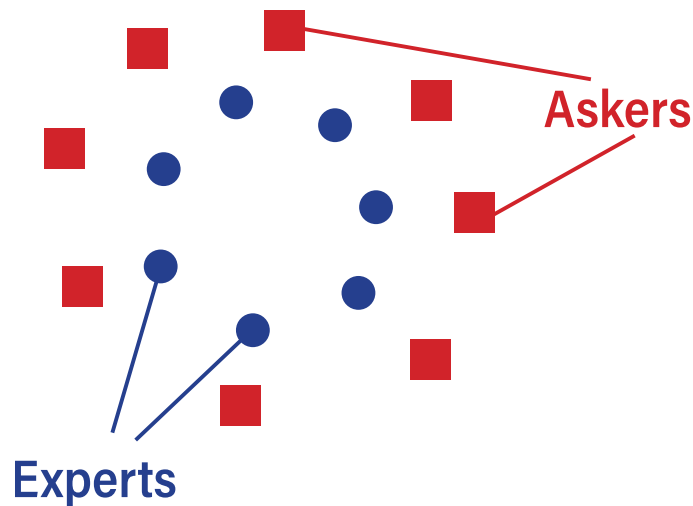
Ведучий(чі) ділять молодь на дві команди (експерти та запитувачі), використовуючи цукерки двох різних кольорів або онлайн-генератор команд.

Ходяче коло:

Кожен запитувач отримує аркуш із одним із проблемних питань, визначених на вступі.

Запитувач сідає навпроти експерта, ставить запитання про те, як впоратися зі стресовою ситуацією, та занотує запропоновані рішення.

Далі запитувач переходить до іншого експерта, повторюючи процес. Таким чином молодь збирає різні погляди й методи подолання стресу.

Ілюстрація

5.3. Заключна частина (15 хвилин)

Презентація та дискусія:

- Запитувачі презентують зібрані рішення всьому класу. Учитель ініціює обговорення ефективності й реалістичності запропонованих методів. Ведучий(чі) також можуть додати інші техніки подолання стресу, наприклад: позитивне мислення, підвищення самооцінки, ефективна комунікація або пошук підтримки в групі.

Перегляд фільму:

- Учитель показує відео про інші способи подолання стресу, особливо в контексті міграційної кризи (наприклад: <https://www.youtube.com/watch?v=-tEpfkN8WLo>).
- Оцінювання:
- Наприкінці заняття ведучі використовують «колесо фортуни», створене на сайті Wheel Decide

<https://tiny.pl/7cr3t> -screenshot

Учні витягують речення для завершення, наприклад:

- «Я дізнався/дізналася, що...»
- «Мені не сподобалося...»
- «Зараз я відчуваюся так, ніби...»
- «Мене сьогодні здивувало...»
- «Мені сподобалося...»
- «Я зрозумів/зрозуміла, що...»

Молодь завершує ці речення, що дозволяє їм відрефлексувати урок і оцінити ефективність методів подолання стресу.

6. Бібліографія та використані джерела

- Mindfulness for Teens [accessed 31/08/24];
- UNICEF – Educational Materials [accessed 31/08/24];
- Save the Children [accessed 31.08.24];

СЦЕНАРІЙ 6

Sabina Kmak

Англійська мова

Знаходячи силу разом – будуємо підтримувальну спільноту

1. Цільова група уроку: 15–18 років / рівень B1–B2

2. Цілі уроку

2.1. Загальна мета уроку

Розвивати комунікативні навички англійською мовою, одночасно формуючи підтримувальні установки щодо молоді-мігрантів.

2.2. Конкретні цілі

- Розширення словникового запасу з тем емоцій та міграції.
- Розвиток навичок аудіювання, інтерпретації тексту та вираження власних рефлексій.
- Формування вміння говорити про емоції та складні переживання.
- Розвиток навичок співпраці через групову роботу та створення плану підтримки для нових учнів.
- Виховання цінностей: упевненість у собі, відчуття власної дієздатності та єдності в групі.

3. Методи роботи

- Мозковий штурм: на початку заняття кожен учень може висловити свої думки з теми.
- Аналіз та інтерпретація відео: обговорення уривку відео про Поліну, яка розповідає про свою міграцію до іншої країни, з акцентом на важливості теми, а також емоціях, які можуть супроводжувати людину в чужій країні.
- Робота в групах: створення плану підтримки для нової особи.
- Модерована дискусія: класні та групові обговорення

4. Перелік дидактичних засобів

- Інтерактивна дошка.
- Мультимедійна презентація.
- Робочий аркуш – Let's create a support plan.
- Словник та запитання для дискусії (у презентації).

5. Хід уроку

5.1. Вступна частина (10 хвилин)

Вітання та цілі уроку: Учитель представляє тему уроку, яка зосереджується на розширенні словникового запасу, пов'язаного з емоціями, та пояснює важливість теми — підтримка молоді-мігрантів, які нещодавно пережили багато складних ситуацій.

Учитель підкреслює важливість групи та те, як вона може допомогти таким людям швидше адаптуватися до нового місця та почуватися комфортно в класі.

Розігрівальні запитання: Після представлення мети уроку вчитель показує два розігрівальні питання, використовуючи метод мозкового штурму. Учні відповідають і діляться своїми асоціаціями щодо значення слова community (спільнота). Це має на меті пояснити тему уроку та стати основою для подальших вправ і дискусій. Аналогічно з другим питанням: учні пригадують слова зі словника емоцій і озвучують їх уголос. Друге питання має на меті пригадати емоції, а також викликати емпатію в учнів, пробудивши почуття, близькі до тих, які переживає людина в новому місці.

5.2. Основна частина (25 хвилин)

Введення нового словника:

Після відповідей учнів на попередні питання та пропозицій словника учитель представляє більш просунуті слова на позначення емоцій. Є позитивні приклади в одному ряду та негативні приклади в іншому. Учні переписують слова у зошит і разом з учителем записують переклад нових фраз.

Аналіз відеофрагмента та дискусія за питаннями: Після опрацювання нового словника з емоцій учні дивляться відео From Ukraine to the UK: Polina's Story. Відео має на меті не лише практикувати навички слухання іноземною мовою, але й викликати інтерпретацію для подальшої дискусії про емоції. Відео також допомагає зрозуміти становище мігрантів, які змінюють місце проживання буквально з дня на день і стикаються з численними труднощами. Після перегляду вчитель ставить запитання англійською. Учні обговорюють, обмінюючись своїми спостереженнями в класі.

Робота в групах. Створення плану підтримки: Учні діляться на групи по 3–4 особи. Кожна група отримує робочий аркуш від учителя та створює план підтримки. План включає конкретні пункти дій, для яких учні повинні зібрати свої ідеї:

Language support – як ми можемо допомогти мовно (перекладач, мовний тандем, корисні фрази польською).

Emotional support – як ми можемо підтримати емоційно (розмови про емоції, досвід, шкільний психолог).

Social integration activities – які заходи можна організувати, щоб краще познайомитися (спільний перегляд фільму, розмова на перерві).

Study support – ідеї, як допомогти цій людині в навчанні (допомога у вивченні польської мови тощо).

Tell about a school – які місця в школі варто знати новачку (їдальня, бібліотека).

Tell about our town – які місця в місті варто знати (галерея, парк, музей).

Після 10 хвилин роботи групи діляться своїми ідеями.

5.3. Заключна частина (10 хвилин)

Підсумок уроку:

Учитель показує три підсумкові речення з уроку для запам'ятовування, підкреслюючи значення групової співпраці й те, як багато можна зробити для того, щоб хтось почувався комфортніше в класі. Учні діляться своїми висновками та спостереженнями.

Домашнє завдання:

Написати коротку історію про ситуацію, у якій учень/учениця відчував/відчувала сильну емоцію (радість, смуток, страх, гордість). Використати щонайменше п'ять нових слів, що описують емоції, вивчених на уроці. Обсяг: 100–150 слів. Це завдання є не лише творчим, але й допомагає закріпити новий словник з уроку.

Завершення уроку:

Урок завершується двома цитатами, які підсумовують заняття. Вони нагадують про цінність спільних дій та взаємної підтримки, що виникає у групі, а також про повагу як основу любові:

„Наодинці ми можемо зробити так мало; разом ми можемо зробити так багато.” – Helen Keller „

Повага - це найбільший вияв любові.” – Miguel Angel Ruiz

6. Бібліографія та використані джерела

Джерела:

- Gierat-Król, W., Nosidlak, K. (2022), Action integration, or how to integrate a student from Ukraine into the classroom team. Foreign Languages at School. no. 4, [accessed 11.02.2025].
- Goetz, M. (2018), How to help students adapt at school, “Pedagogical Voice,” No. 91,
- <bit.ly/3trdSaC>, [accessed 10.02.2025].

- Loskot, M. (2021), The harmonized classroom. Participation of the educator in building relationships between students, “Pedagogical Voice”, No. 122, <bit.ly/3Tx8Bc8>, [accessed 10.02.2025].
- Meslin, A. (2021), One for all, all for one, or class team integration, “Life of the School,” No. 39,, [accessed 10.02.2025].
- Tracz-Molasy, A. (2022), Integration of children arriving from Ukraine. A collection of good practices to facilitate integration at school, “School Principal’s Monitor,” No. 120, <bit.ly/3TBHpcm>, [accessed 10.02.2025].

Other:

- Canva program – used to prepare the worksheet and presentation.
- Video: From Ukraine to the UK: Polina’s Story | Newsround. YouTube, BBC Newsround, [accessed 15.02.2025].

7. Інше:

- Презентація
- Робочий аркуш: Let’s create a support plan.

Матеріали доступні на Google Drive за посиланням:: [https://](https://drive.google.com/drive/folders/18vc3An1jvmyVOIClYIfQXclWZTzpDaEf?usp=drive_link)

[drive.google.com/drive/folders/18vc3An1jvmyVOIClYIfQXclWZTzpDaEf?](https://drive.google.com/drive/folders/18vc3An1jvmyVOIClYIfQXclWZTzpDaEf?usp=drive_link)

[usp=drive_link](https://drive.google.com/drive/folders/18vc3An1jvmyVOIClYIfQXclWZTzpDaEf?usp=drive_link)

СЦЕНАРІЙ 7

Rafal Chrzan

Безпекова освіта

Будьмо разом у новій реальності – як підтримати однолітків у міграційній кризі?

1. Цільова група уроку: 14–15 років

2. Цілі уроку

2.1. Загальна мета уроку

- Ознайомити учнів із ситуацією молоді-мігрантів унаслідок воєнних дій.

2.2. Конкретні цілі

- Визначити способи підтримки психологічного благополуччя мігрантів. Сприяти формуванню ставлень емпатії, відкритості та активного громадянства. Розвивати комунікативні та інтеграційні навички.

3. Методи роботи

- Мозковий штурм.
- Дискусія.
- Драма (рольові ігри).
- Робота в групах.
- Робочий аркуш.

4. Перелік дидактичних засобів, які будуть використані для проведення уроку

- Кольорові картки та аркуші паперу для «Карти емоцій».
- Маркери, фломастери, кольорові олівці.
- «Скринька ініціатив» – коробка для ідей учнів.

5. Хід уроку

Учитель починає урок із запитання: «Уявіть, що вам раптово доводиться залишити свій дім, школу та друзів, не знаючи, чи й коли ви зможете повернутися. Що б ви відчували в такій ситуації?»

Учні відповідають, наприклад: страх, невпевненість, туга — природні емоції у ситуації вимушеної міграції через війну. Учитель підсумовує: багато людей переживають подібні обставини й потребують підтримки в новій країні. Учитель оголошує тему та мету уроку: разом ми подумаємо, як допомогти одноліткам, які через міграційну кризу опинилися в новому середовищі.

5.2. Основна частина (25 хвилин)

Інтеграційна вправа «Карта емоцій» (10 хвилин):

Кожен учень отримує кольоровий аркуш і пише на ньому одне слово, що описує емоцію, яку може відчувати людина, змушена залишити свою країну.

Потім учні приклеюють свої картки на великий аркуш («карта емоцій»).

Учитель проводить коротку рефлексію:

- Які емоції повторювались найчастіше?
- Яка підтримка може допомогти подолати їх?

Майстерня «Я твій провідник» (15 хвилин):

Групова робота: учні діляться на чотири або більше команд (залежно від кількості учнів у класі).

Кожна команда отримує різне завдання:

- Перший день у новій школі – що може допомогти новим учням почуватися бажаними?
- Мовний бар'єр – як можна полегшити спілкування для тих, хто ще не знає мови?
- Туга за домом – якими способами можна надати емоційну підтримку мігрантам?
- Інтеграція з однолітками – які заходи можна організувати для полегшення стосунків?

Учні в групах розробляють свої рішення та представляють їх класу у вигляді короткої сценки та підготовленого плаката.

5.3 Заключна частина (10 хвилин)

Учитель ставить учням запитання:

- Що ми можемо зробити як клас, аби мігранти почувалися частиною нашої спільноти?
- Які заходи ми можемо запропонувати у нашій школі?
- Кожен учень записує на картці одну дію, яку він/вона особисто може зробити для допомоги новим однокласникам (наприклад: запросити до гри, допомогти вивчати мову, показати школу).

Картки збираються у «Скриньку ініціатив» — ідеї можна буде реалізувати пізніше.

Завершення:

Учитель підкреслює, що кожна дія, навіть найменша, має значення, і що побудова спільноти, заснованої на емпатії та прийнятті, — це крок до кращого світу. Він дякує учням за спільну роботу.

6. Бібліографія та використані джерела

- UNICEF. (2023). „Supporting refugee and migrant children – a guide for teachers.” Available online: www.unicef.org
- WHO. (2022). „Mental health of children and adolescents in crisis”.
- Ministry of Education and Science. (2022). „Guidebook for schools: integration of students with migrant experience”.
- Oxfam International. (2023). „Measures for social integration of migrants”.
- Giving Children Strength Foundation. (2023). „How to Talk to Children about War and Migration.” Available online: www.fdds.pl

СЦЕНАРІЙ 8

Katarzyna Jaworska

Навчальний урок, суспільствознавство, історія Будуємо мости емпатії та рішень у часи змін

1. Цільова група уроку: 16–17 років

2. Цілі уроку

2.1. Загальна мета уроку

- Розвивати емпатію та розуміння серед молоді до тих, хто постраждав від міграції. Формувати усвідомлення викликів, з якими стикаються мігранти, та просувати ставлення прийняття й інклюзії.

2.2. Конкретні цілі

Учень::

- розвиває емпатію до мігрантів,
- розвиває ставлення толерантності й прийняття через творчі заняття, усвідомлює виклики, з якими стикаються мігранти,
- знайомиться з різними методами допомоги мігрантам,
- зміцнює комунікативні навички через діалог та співпрацю в групах,
- розв'язує проблеми, визначаючи виклики, з якими стикаються мігранти, шукає практичні рішення, що підтримують інтеграцію з мігрантами,
- підвищує громадську обізнаність щодо глобальних міграційних питань, усвідомлює свою роль у побудові інклюзивного суспільства.

3. Методи роботи

- робота з текстом,
- активні (фішки Селестена Френе, мозковий штурм),
- валоризація (виражальна); асиміляція (чат для представлення нових знань, пояснення, дискусія),
- практичні методи,
- модифікований метод «сніжної кулі».

4. Перелік дидактичних засобів, які будуть використані для проведення уроку

- Додаток 1 – «Міст 1 – Ми будуємо міст усвідомлення»
- Додаток 2 – «Міст 2 – Будуємо мости емпатії та рішень»

Хід уроку

Вступна частина (5 хвилин)

Перед заняттям:

- Учитель роздруковує Додаток 1 – «Міст 1 – Ми будуємо міст усвідомлення» в одному примірнику.
- Учитель роздруковує Додаток 2 – «Міст 2 – Ми будуємо мости емпатії та рішень» в одному примірнику й розкладає на столі зелені, жовті, червоні та сині картки, але лише з номерами 3 і 5. Інші картки він кладе на парту, щоб роздати їх командам.

Міст 1 – Ми будуємо міст усвідомлення (мета цього завдання – підвищити обізнаність про причини міграції).

- Учнів поділяють на 7 груп.
- Кожна група отримує одну картку з причиною міграції – Додаток № 1.
- Учні у прямокутнику над текстом малюють піктограму, що відповідає змісту.
- Після виконання завдання лідер команди презентує роботу іншим і віддає заповнену картку вчителю.

5.2. Основна частина (35 хвилин)

Міст 2 – Ми будуємо мости емпатії та рішень (мета цього завдання – увійти в роль мігрантів, пробудити емпатію та спробувати знайти рішення проблем).

Учнів поділяють на 4 групи.

Учитель роздає Додаток 2 кожній групі за схемою:

I група (нестача прийняття й розуміння) – зелені картки з номерами 2, 4

II група (мовний бар'єр) – жовті картки з номерами 2, 4

III група (адаптація в новому середовищі) – червоні картки з номерами 2, 4

IV група (фінансові проблеми) – сині картки з номерами 2, 4

Учні в кожній групі виконують завдання з карток № 2 і 4, подаючи щонайменше дві пропозиції рішень. Потім групи обмінюються кольоровими картками з іншою командою, додаючи мінімум дві нові пропозиції до вже існуючих. Важливо, щоб кожна команда виконала всі інструкції з усіх кольорових карток.

Після виконання завдань на кожній картці лідер команди підходить до столу та бере відповідну картку кольору з номером 3 і 5.

Учитель бере всі картки з номером 1 і читає вголос заголовки кожної картки. Після прочитання заголовка лідер команди з відповідним кольором картки читає текст з картки № 3 і № 5, щоб перевірити чи доповнити запропоновані відповіді на завдання № 2 і № 3. Після представлення відповідей лідер команди викладає картки в порядку від № 1 до № 5. Так опрацьовуються всі кольори карток.

Наприкінці вчитель складає 7 карток із причинами міграції та прикріплює до них усі кольорові картки. Це утворює міні-буклет, який документує перебіг уроку.

5.3. Заключна частина (5 хвилин)

Учні об'єднуються по троє та намагаються створити міст своїми тілами. Після утворення «містків» учитель читає наступний текст і дякує учням за участь:

Міст – це не лише архітектурна споруда, але й символ з'єднання двох світів, місць чи культур. Переходячи через нього, ми повинні розуміти, чому люди іноді вирішують його перетнути та які наміри ними керують, аби не засуджувати тих, хто зробив цей крок. Іноді, щоб перейти міст, потрібна не лише мужність, але й велика рішучість, яка завжди супроводжується численними емоціями. Після переходу моста, особливо якщо він веде в невідоме, на нас чекає новий досвід, який може збагатити та відкрити нові можливості, або ж принести виклики, що вимагатимуть адаптації та гнучкості. Кожен крок на мосту – як новий розділ у книзі нашого життя, сповнений невідомостей, але також надій та очікувань. Тому, перш ніж судити будь-якого мігранта, спробуймо відчувати його ситуацію та допомогти так, як ми хотіли б, аби допомогли нам у складний момент. Емпатія та розуміння – ключові, адже мости, як буквальні, так і метафоричні, з'єднують нас як людей і нагадують, що ми всі є частиною більшої спільноти. Кожна подорож через міст – це урок, як сьогоднішній, що навчає прийняття та відкритості до інакшості й нагадує: найважливіші мости – ті, що ми будуємо у власних серцях.

6. Бібліографія та використані джерела

- <https://www.canva.com/>
- <https://www.europarl.europa.eu/topics/pl/article/20170629STO78630/azyl-i-migracja-w-ue-fakty-i-numbers#migrants-refugees-asylum-seekers--kim-s-5>
- <https://www.unhcr.org/pl/365-plwiadomosci2016uchodzca-czy-migrant-tlumaczy-my-roznice-i-wyjasniamy-ich-sens.html>
- Maciej Czarnecki, Letters from refugees to Europe – Parts 1, 2, 4, 6, 7

ДОДАТКИ ДО СЦЕНАРІЮ 8

Додаток № 1

Міст 1 – Будуємо міст усвідомлення

Роздрукуйте один примірник додатку. Поділіть учнів на 7 команд і дайте кожній команді по одній картці.

.....

Ім'я та прізвище:

Національність:

Вік:

Причина міграції – політичні переслідування — ситуації, коли людей змушують залишати країну через утиски з боку уряду чи інших груп. Це можуть бути акти насильства, обмеження свободи слова, незаконні арешти або погрози особам із певними політичними поглядами.

.....

Ім'я та прізвище:

Національність:

Вік:

Причиною міграції може бути дискримінація за расою, національністю чи етнічним походженням, що має на меті принизити гідність людини та створити залякуюче, вороже, принижуюче або образливе середовище.

.....

Ім'я та прізвище:

Національність:

Вік:

Причиною міграції може бути збройний конфлікт, який змушує людей тікати з дому в пошуках безпеки та кращих умов життя. Такі ситуації часто призводять до масового переміщення, що значною мірою впливає на країни, які приймають біженців.

.....

.....

Ім'я та прізвище:

Національність:

Вік:

Економічна міграція передбачає залишення батьківщини у пошуках кращих умов життя та вищих заробітків. Люди приймають таке рішення з різних причин, часто через відсутність перспектив працевлаштування у своїй країні.

.....

Ім'я та прізвище:

Національність:

Вік:

Причина міграції – релігійні переслідування — ситуації, коли окремі особи чи групи зазнають дискримінації, переслідувань чи нападів через свою віру або релігійні переконання.

.....

Ім'я та прізвище:

Національність:

Вік:

Причинами міграції можуть бути зміни клімату, які впливають на доступність природних ресурсів, таких як вода чи їжа. Підвищення температур, посухи й екстремальні погодні явища часто призводять до деградації довкілля, змушуючи людей залишати свої домівки в пошуках кращих умов.

.....

Ім'я та прізвище:

Національність:

Вік:

Причиною міграції можуть бути стихійні лиха, такі як повені, посухи чи землетруси, які руйнують інфраструктуру й змушують людей шукати нове місце для проживання.

.....

Міст 2 – Будуємо мости емпатії та рішень

Роздрукуйте один примірник додатку. Поділіть учнів на 4 команди й дайте кожній команді по одній картці з номером 2 або 4. Розкладіть картки з номерами 1, 3 і 5 на столі.

.....

Нестача прийняття й розуміння

Ім'я та прізвище:

Національність:

Вік:

Викликом для біженців є часто зустрічувана відсутність прийняття й розуміння з боку місцевої спільноти, що може призвести до дискримінації та соціальної ізоляції.

Завдання:

Уявіть, що ви приїхали до країни, де місцева спільнота вас не приймає та не розуміє. Складіть список емоцій, які ви могли б відчувати.

Список емоцій, які переживають біженці через відсутність прийняття:

1. Смуток – через відкидання та неприйняття.
2. Самотність – унаслідок ізоляції та браку підтримки.
3. Гнів – на несправедливість і нерозуміння.
4. Невпевненість – щодо майбутнього та шансів на адаптацію.
5. Фрустрація – від неможливості спілкуватися з оточенням.
6. Надія – що ситуація покращиться й вони знайдуть спільноту, яка прийме їх.
7. Страх – перед невідомим і можливим відкиненням новим середовищем.
8. Сором – пов'язаний із відчуттям «чужинця», який не вписується.
9. Туга – за домом, родиною й життям, яке довелося залишити.
10. Вдячність – за будь-яку форму підтримки й розуміння від інших.

Завдання:

Уявіть, що до вашого класу приєднується біженець. Що ви можете зробити, коли станете свідком його дискримінації та соціальної ізоляції? Дії, які я можу зробити, коли бачу дискримінацію й соціальне відторгнення однокласника-біженця:

1. Поговорити з людиною, яка переживає дискримінацію, і висловити підтримку та розуміння.
2. Повідомити про ситуацію вчителю чи іншому дорослому в школі, який може вжити відповідних заходів.
3. Організувати спільні інтеграційні заходи, щоб краще пізнати одне одного й побудувати дружбу.
4. Заохочувати інших брати участь у майстер-класах із емпатії та комунікації для створення відкритої й дружньої атмосфери.
5. Говорити з іншими учнями про толерантність і прийняття, підкреслюючи важливість того, щоб кожен відчував себе частиною шкільної спільноти.
6. Створити проект або кампанію в школі, яка просуває культурне різноманіття й показує цінність, яку приносить кожен учень, незалежно від походження.

Мовний бар'єр

Ім'я та прізвище:

Національність:

Вік:

Викликом для біженців є мовний бар'єр, який ускладнює спілкування та інтеграцію в нове суспільство. Без знання місцевої мови біженцям важко знайти роботу, забезпечити освіту для своїх дітей та функціонувати у повсякденному житті.

Завдання: Уявіть, що ви приїжджаєте до країни, де ніхто не говорить вашою рідною мовою або мовою, яку ви вчили у школі. Які речі могли б допомогти вам у цій ситуації? Складіть список предметів, які полегшили б спілкування та адаптацію в новому середовищі.

Список речей, що полегшують спілкування та адаптацію:

1. Смартфон з офлайн-додатками для перекладу
2. Портативний зарядний пристрій
3. Картинковий словник
4. Підручник з вивчення мови
5. Зошит і ручка
6. Сімейні фотографії – щоб поділитися своєю історією навіть без слів

Способи, якими я можу допомогти однокласнику подолати мовний бар'єр:

1. Запросити його до себе додому, де він не відчуватиме тиску великих груп
2. Змінити мову на своєму ноутбукі чи телефоні на його рідну, щоб ознайомитися з корисними фразами
3. Слухати разом музику, аудіокниги та радіо польською; дивитися фільми чи серіали без дубляжу
4. Запросити на прогулянку або до занять спортом, які допомагають забути про складні ситуації
5. Організувати регулярні зустрічі в невеликих групах, щоб разом вивчати польську у дружній атмосфері
6. Обмінюватися книгами та навчальними матеріалами для кращого розуміння культур і традицій одне одного

Адаптація в новому середовищі

Ім'я та прізвище:

Національність:

Вік:

Викликом для біженців є адаптація в новому середовищі, яка вимагає збереження своєї культурної ідентичності при одночасному побудуванні нових соціальних відносин.

Завдання: Уявіть, що через складну ситуацію у вашій країні ви повинні залишити свій дім. Складіть список рис і навичок, які могли б допомогти вам адаптуватися в новому середовищі.

Список рис і навичок, що допомагають адаптації:

1. Здатність швидко пристосовуватися до змінних умов
2. Знання іноземних мов
3. Уміння налагоджувати стосунки
4. Креативність у розв'язанні проблем і впорані з несподіваними ситуаціями
5. Психічна стійкість і вміння долати стрес
6. Знання першої допомоги та базових навичок виживання
7. Відкритість до навчання та готовність здобувати новий досвід
8. Навички командної роботи
9. Навички управління часом
10. Емпатія для розуміння потреб інших і побудови глибоких стосунків

Завдання: Уявіть, що до вашого класу приєднується біженець. Як ви можете допомогти йому почуватись комфортно в новому місці?

Щоб біженець, який приєднався до мого класу, почувався комфортно, я б:

1. Привітав його тепло й познайомив з іншими учнями
2. Заохочував брати участь у різних класних заходах і подіях
3. Допомагав зрозуміти щоденні звичаї й правила школи, пояснюючи всі непевності
4. Подбав, щоб він мав доступ до необхідних навчальних матеріалів
5. Знаходив спільні інтереси, щоб проводити час разом поза уроками й будувати дружбу
6. Був терплячим, відкритим і готовим допомогти, коли це буде потрібно

Фінансові труднощі

Ім'я та прізвище:

Національність:

Вік:

Викликом для біженців є фінансові проблеми. Багато хто прибуває в нову країну без ресурсів, що змушує їх шукати соціальну допомогу або покладатися на благодійні організації.

Завдання: Уявіть, що, рятуючись від країни, де почався збройний конфлікт, ви взяли свої заощадження, які зменшуються день у день. Складіть список того, що ви можете зробити в такій ситуації.

У випадку фінансових труднощів:

1. Шукати тимчасовий прихисток у гуманітарних організаціях, що надають допомогу біженцям
2. Знайти тимчасову роботу або підробіток для додаткового доходу
3. Звернутися до місцевих громад чи об'єднань, які можуть допомогти з пошуком роботи чи житла
4. Обмінюватися навичками та послугами з іншими у схожій ситуації, щоб заощаджувати кошти
5. Шукати можливості навчання чи професійних курсів для покращення шансів на працевлаштування

Зменшити непотрібні витрати, аналізуючи щоденні звички у витратах

Завдання: Уявіть, що до вашого класу приєднується біженець і потребує фінансової допомоги. Що ви могли б зробити в цій ситуації?

Для учня, який приєднався до школи й потребує фінансової підтримки, я можу:

1. Поговорити з учителями та адміністрацією школи про можливі програми фінансової допомоги для біженців
2. Організувати збір коштів у школі за участю учнів і батьків для забезпечення нагальних потреб нового однокласника
3. Шукати місцеві благодійні організації чи фонди, які допомагають біженцям і можуть надати фінансову чи матеріальну підтримку
4. Організувати шкільний ярмарок для продажу домашніх виробів, ремесел чи інших речей і передати виручені кошти на допомогу біженцю
5. Допомогти заповнити заявки на стипендії чи інші форми освітньої підтримки для учнів у скрутному фінансовому становищі
6. Надавати емоційну та соціальну підтримку, допомагаючи новому учневі адаптуватися в новому середовищі

СЦЕНАРІЙ 9

Edyta Czerwienka

Освітнє заняття

«У русі. Інтеграція дітей-мігрантів із країни, що перебуває у кризі, та дітей із країни-приймача за допомогою робота Photon»

1. Цільова група уроку: 13 років

2. Цілі уроку

2.1. Загальна мета уроку

- Ознайомити учнів із проблематикою міграції та біженства у сучасному світі. Сприяти інтеграції різнорідних класних колективів через гру та спільну діяльність. Розвивати емпатію та навички командної роботи. Формувати громадянські установки у контексті допомоги та поваги до мігрантів

2.2. Конкретні цілі

- може назвати основні причини міграції та біженства й вказати, які наслідки вони можуть мати для окремих людей і суспільств;
- виявляє розуміння й емпатію до тих, хто переживає труднощі, пов'язані з біженством і міграцією, та визначає способи запобігання поділу, упередженням і стереотипам;
- активно бере участь в інтеграційній грі, співпрацює з іншими у пошуку рішень, аналізує подану ситуацію та прогнозує результати вжитих дій;
- удосконалює вміння програмувати робота Photon.

3. Методи роботи

- спрямована розмова;
- дидактична гра з використанням робота – групова робота;
- метод експозиції.

4. Список дидактичних засобів

- роботи Photon (для кожної групи);
- робочі аркуші із запитаннями й завданнями, що стосуються міграції;
- інтерактивна дошка або мультимедійний проектор;
- комп'ютери/планшети (для програмування робота);

- картки, маркери;
- коробка з «камінцями», що символізують перешкоди та можливості, які виникають під час подорожі (напр., труднощі з подорожжю, проблемні ситуації, доступні види діяльності тощо)

5. Хід уроку

5.1. Вступна частина (10 хвилин)

Привітання та введення в тему заняття:

Учитель вітає клас, представляє тему та демонструє короткий матеріал (3 хв.) про міграцію (матеріали CEO), щоб показати міграцію як часте явище, що торкається різних епох, культур і країн. Посилання на матеріал:

https://www.google.com/search?q=Migracje+film+edukacyjny&sca_esv=6c93800a30487113&sxsrf=AHtn8zpO5pUzz5ukjnKmJOB7GxDND5iznQ:1739716661770&ei=NfixZ9PdLreqwPAPsYiyqAE&start=10&sa=N&sstk=AF40H4XDgYEFQS-5cZmCJN5S-m2LCFmSyOP4zwoOcTLdQnKrnHsdf0hp9gvV1VMulV4WvznxGgIBxLdZK0_Qy-AQ-HMC_8MPRQbb0Sg&ved=2ahUKEwiTzInNtciLAXU3FRAIHTGEDBUQ8NMDegQIBxAW&biw=1440&bih=684&dpr=2#fpstate=ive&vld=cid:38ece168,vid:hwYSXjn8mGk,st:0

Спрямована розмова:

На основі переглянутого матеріалу та власних знань учні записують на маленьких картках відповіді на питання: як ви думаєте: які почуття можуть супроводжувати людей, які перебувають у чужій країні?

Картки прикріплюються на дошку. Учні називають емоції та визначають їх загальний характер (позитивний чи негативний), щоб краще зрозуміти психосоціальний контекст, у якому перебувають мігранти.

5.2. Основна частина (25 хвилин)

Презентація робота Photon, демонстрація його можливостей (близько 5 хв.): Учитель коротко пояснює принцип роботи робота та показує, як запрограмувати його функції – маршрут руху та звуки. Учні знайомляться з килимком для програмування, по якому рухається робот, та з додатком для його управління. Учитель ділить учнів на групи, намагаючись зробити склад команд (по можливості) змішаним – із учнів країни-приймача та новоприбулих. Наголошується, що важлива не конкуренція, а співпраця.

«У дорозі» – інтеграційна гра (20 хвилин):

Опис гри: Учитель пояснює правила – мета полягає в тому, щоб провести робота від стартової точки до позначеного поля призначення. На килимку відмічені точки – «камінці», які робот має відвідати дорогою. Кожен «камінь» – це завдання. Приклади завдань:

- Придумайте й запишіть на аркуші 2 способи подружитися з людиною з іншої країни.
- Запропонуйте 3 ігри, в які можуть грати люди, що не говорять спільною мовою.
- Ви перебуваєте у чужій країні й хочете дістатися до центру міста. З якими труднощами можете зіткнутися? Запишіть 2 приклади.
- Вкажіть 3 особи/установи, які можуть допомогти людям, що прибули з іншої країни.

Примітка: кількість завдань можна збільшувати залежно від мовних можливостей чи часу. Якщо в групі є учні, що не говорять польською, інструкції мають бути двомовними або спрощеними (напр., «Намалюйте 2 способи, як діти проводять вільний час у вашій країні»). Кожна група отримує роботу й виконує завдання. Гра завершується, коли робот досягає «дружньої країни». Роль учителя: забезпечувати технічну підтримку, допомагати з мовними труднощами, не втручатися надмірно в роботу груп і підтримувати позитивну атмосферу.

5.3. Заключна частина (10 хвилин)

Рефлексія:

Кожна група ділиться враженнями від гри – що було важким, а що вдалося без проблем. Представник групи коротко презентує розроблені рішення.

Запитання від учителя:

- Що можна зробити, аби новоприбулі у нашу країну почувалися тут комфортно? Що можна зробити у нашій школі, щоб нам усім було добре разом?

Підсумок уроку:

Учитель підсумовує заняття, наголошуючи на тому, які громадянські установки допомагають новоприбулим долати труднощі, що виникають. Важливо відзначити співпрацю та відданість учнів під час роботи в групах, а також вказати на моменти цієї роботи, які мали особливе значення для спільного розв'язання проблем у різноманітній команді.

Заключні зауваги:

Заняття заплановане для проведення під час виховної години з огляду на його міждисциплінарний характер і зосередженість на формуванні в молоді ставлення до людей, які прибувають з іншої країни. У зв'язку з базовою навчальною програмою воно реалізує, зокрема, такі положення: I.1, I.5, I.7, I.9, I.10, III.6, III.8 і III.9, VIII.7 та X.5 із ядра навчальної програми з географії у початковій школі, що безпосередньо стосуються питання міграції та супровідних явищ.

Для отримання додаткової інформації та матеріалів щодо міграції й біженців, які можна використовувати на заняттях, відвідайте:

<https://zpe.gov.pl/a/spoleczno-ekonomiczne-i-kulturowe-konsekwencje-migracji-na-obszarze-europy/DRdyeymUh>

6. Бібліографія та джерела

- Gwiazdowska-Stańczak, S. (2022). How to engage students in learning and build a good school climate: a guide for teachers, Diffin Publishing House, Warsaw.
- Kawczynska-Butrym, Z. (2021). Children in migration – what do we know about them? *Acta Universitatis Lodzensis. Folia Sociologica*, (76), 23-38. <https://doi.org/10.18778/0208-600X.76.02> <https://globalna.ceo.org.pl/tematy/migracje/jak-uczyc-o-migracjach-w-klasie/> (accessed 13.02.2025).
- General education curriculum basis for elementary schools.

СЦЕНАРІЙ 10

Anita Janas Заняття з арт-терапії Дорога до себе

1. Цільова група уроку: 11–15 років

2. Загальна мета уроку та конкретні цілі

- Пізнання власних ресурсів і називання емоцій. Розвиток міжособистісного й внутрішньоособистісного інтелекту. Розвиток емпатії, чутливості й уяви.

3. Методи роботи

- ігрові методи;
- міжсеміотичний переклад;
- робота з текстом.

4. Список дидактичних засобів

- релаксаційна музика;
- вірші;
- тексти про дорогу;
- театральні сценарії (доступні онлайн);
- карти Dixit;
- цитати про дорогу;
- сторі-куби (dice).

5. Хід уроку

5.1. Образотворче мистецтво

Сценарій 1

Матеріали: газети, ножиці, клей, картон, олівці Тривалість: 90 хв.

1. Розмова на тему наших захоплень. (5 хвилин)
2. Запропонувати учасникам вирізати з газет символи цих захоплень та намалювати валізу на картоні. Валіза має бути обклеєна цими символами, напр., собака, скейтборд, книжка тощо. Потім ми дивимося на наш багаж і говоримо про нього. (25 хвилин)
3. Ми також вклеюємо у валізу написи, вирізані з газет, напр., кулінарія, спорт, розвиток – ці написи мають нас характеризувати. Потім ми приклеюємо їх на валізи й можемо домалювати на них важливі для нас речі, символи, написати щось, що має для нас значення. Потім знову розглядаємо й милуємося багажем. (30 хвилин)
4. Пропонуємо учасникам намалювати людину під дощем. Дуже важливо не уточнювати, чи це має бути жінка, чоловік тощо. Потім ми дивимося на малюнки та говоримо, чи мають наші персонажі парасольку, гумові чоботи, дощовик, тобто чи вони забезпечені необхідними речами в цій ситуації. Це показує, як ми справляємося зі стресом і чи добре підготовлені до життєвої дороги. (30 хвилин)

Сценарій 2

Матеріали: релаксаційна музика, фарби, пензлі, картонні коробки

Тривалість: 90 хвилин

1. У нас уже є багаж і необхідні речі для подорожі, тому просимо учасників уявити свою дорогу. Вона піщана чи кам'яниста? Пряма чи звивиста? Веде через ліс, гори, узбережжя моря, а може через місто? Просимо учасників закрити очі й, слухаючи музику, уявити свою дорогу. (15 хвилин)
2. Просимо учасників намалювати свою дорогу й розповісти іншим про неї. (30 хвилин)
3. Просимо їх намалювати на цьому аркуші кілька символів, напр., камінь, воду, дерево, стіну, а на прикріпленому аркуші – двері, які знаходяться наприкінці цієї дороги. Як виглядає дім за цими дверима? Чи є там люди? Спробуйте намалювати. (30 хвилин)
4. Ми розмовляємо про наші дороги та домівки. (15 хвилин)

Сценарій 3

Матеріали: аркуші паперу, картон, релаксаційна музика, олівці, камінці

Тривалість: 90 хвилин

1. Ми повертаємося до наших речей, які беремо з собою в дорогу. Чи можемо ми краще забезпечити себе, бути краще підготовленими? Обговорення. (5 хвилин)
2. Малювання своєї мандали під релаксаційну музику. Розмова про те, що допомагає нам іти нашим шляхом. (30 хвилин)
3. Розмальовування емоцій на наших камінцях – «Мій талісман у дорогу» – розмова про емоції. (30 хвилин)
4. Релаксація з музикою (заспокоєння, читання релаксаційної історії). (30 хвилин)

5.2. Поезія

Сценарій 4

Матеріали: вірші, картон, фарби, олівці, ножиці, газети, пісок (різних кольорів), клей, камінь

Тривалість: 90 хвилин

1. Просимо учнів прочитати обраний вірш про дорогу, подорож і поділитися своїми думками, враженнями. Потім просимо їх виконати його інтерпретацію у формі міжсеміотичного перекладу – малювання на камені, малювання піском. Створюється робота як ілюстрація твору, пов'язаного з дорогою. Обговорюємо зображення та власні відчуття. (1 година)
2. Учасники вирізають із газет слова й вирази, які стосуються їх самих, їхнього шляху, і наклеюють їх на картон. Таким чином вони стають поетами. Потім читають свої роботи й говорять про враження. (30 хвилин)

Сценарій 5

Матеріали: вірш, коробки, пластична маса, кольоровий папір, серветки, пісок, картки

Тривалість: 90 хвилин

1. Просимо учасників прочитати обраний вірш про дорогу, подорож, а потім поділитися думками. Потім просимо учасників зробити «вірш у коробці», тобто створити оформлення для цього твору. Вони можуть використовувати пластичну масу, різні предмети, пісок, серветки, кольоровий папір. Створюється робота як ілюстрація твору, пов'язаного з дорогою. Обговорюємо роботу та власні інтерпретації, враження. (1 година)
2. Учасники обирають і записують на аркуші три слова – колір, місце, відчуття – а потім пробують створити вільний вірш із цих «ключових» слів. Вони читають свої твори, говорять про них, діляться роздумами. (30 хвилин)

Сценарій 6

Матеріали: вірш, картон, фарби, клей, коробка Тривалість: 90 хвилин

1. Просимо учасників прочитати вірш про подорож, дорогу, і поговорити про твір. Потім завдання учасників – намалювати фарбами емоції, пов'язані з цим твором. Після перегляду й обговорення відчуттів ми приклеюємо картки на коробку так, щоб утворився куб. (1 година)
2. Ми кидаємо куб і складаємо історію про дорогу, подорож та емоції, що зображені на ілюстраціях. (30 хвилин)

5.3. Театр

Сценарій 7

Матеріали: сценарій вистави про самотність (доступний онлайн)

Тривалість: 90 хвилин

1. Читаємо сценарій або лише його частини. Обговорюємо враження. (30 хвилин)
2. Ми зосереджуємося на фіналі вистави та почуттях, що там зображені – надія, любов, дружба тощо. Просимо учасників обрати одне почуття й показати його за допомогою жестів, рухів тіла, невеликої драматичної сцени. Можна виконати цю вправу у формі театру тіней. (30 хвилин)
3. Просимо учасників утворити пари та представити сцени з назвами про почуття, напр., надія, туга, розчарування тощо. (30 хвилин)

Сценарій 8

Матеріали: сценарії вистав (доступні онлайн), дерев'яна ложка, шкарпетки, голка й нитки, клаптики тканини, пряжа, ґудзики, клей, маркери

Тривалість: 90 хвилин

1. Читання сценарію вистави та драматичні ігри у формі рольових ігор. (30 хвилин)
2. Просимо учасників створити свою «фею» – театральну ляльку – та самими стати нею. Потім вони вигадують і розігрують сцену, в якій на початку подорожі висловлюють свої побажання комусь. (30 хвилин)
3. Що таке щастя? Читання уривка сценарію та імпровізація в групах на тему щастя. (30 хвилин)

Сценарій 9

Матеріали: картки, ручки

Тривалість: 90 хвилин

1. Поговоріть про дорогу та вказівники, про призначення дороги та зупинок. Запропонуйте учасникам підготувати сценки про власний шлях. Вони можуть грати без слів, наприклад, лише через емоції; можуть створити монодраму; можуть просто пройти лісом... Після перегляду сценок обговоріть свої емоції та враження. (1 година)
 2. Запропонуйте учасникам об'єднати свої шляхи — усі разом: одна людина виражає емоції без слів, інша постійно говорить, третя прогулюється лісом. Обговоріть власні шляхи та співпрацю. (30 хвилин)
- 5.4. Музика

Сценарій 10

Матеріали: релаксаційна музика, релаксаційна історія, картон і олівці або фарби

Тривалість: 90 хвилин

1. Просимо учасників послухати релаксаційну історію та лягти або хоча б заплющити очі й слухати музику. (30 хвилин)
2. Просимо учасників намалювати свої емоції під час прослуховування історії та музики. (30 хвилин)
3. Складання власного музичного повідомлення на тему дороги через вибивання ритму або створення простої пісні про дорогу. (30 хвилин)

5.5. Танець

Сценарій 11

Матеріали: музика

Тривалість: 90 хвилин

1. Проста гра «Це пісня, яку я сьогодні вам заспіваю»: «O Helena, I will give a kiss to you, to you». Учасники виконують її разом із ведучим, обираючи спосіб виконання та рух: диско, опера, рок, метал тощо. (30 хвилин)
2. Танцювальний діалог – просимо учасників утворити пари та виконати кілька жестів, танцювальних рухів у формі розмови – одна людина робить рух, інша відповідає своїм. (30 хвилин)
3. Просимо учасників станцювати танцювальну сцену під назвою «Мій шлях». – У групі кожен танцює у своєму ритмі та виразі. (30 хвилин)

5.6. Література

Сценарій 12

Матеріали: «Історія довгих ложок» (доступна онлайн), аркуші паперу, олівці, ручки

Тривалість: 90 хвилин

1. Просимо учасників утворити трійки. Потім трійки сідають спинами одна до одної та складають казку про дорогу, додаючи по одному реченню. (30 хвилин)
2. Казкотерапія – прослуховування пісні й представлення її у формі мистецької роботи: образотворчої, музичної, танцювальної, поетичної – вибір залишено учасникам. (30 хвилин)
3. Історія-куби – кидання кубиків і складання історій на тему дороги. (30 хвилин)

Сценарій 13

1. На столі розкладені карти Dixit – учасники мають обрати три, які найбільше подобаються та асоціюються з дорогою. Потім завдання кожного – написати коротку історію про свою дорогу, в якій з'являються ці карти – образи, предмети, мрії. (Кожен читає свою історію, розповідає про враження та почуття). (1 година)
2. Просимо учасників обрати лише одну карту, пов'язану зі своєю пристрастю. Потім просимо кожного повернутися до своїх текстів і «озброїти» героя атрибутом, пристрастю. Чи змінилася його історія? Чи змінився його шлях? (30 хвилин)

5.7. Порятунки

Сценарій 14

Матеріали: старі газети, борошно, повітряні кульки, вода, миски

Тривалість: 90 хвилин

1. Розмова про наші емоції на дорозі, про те, яку емоцію ми хочемо взяти із собою. Просимо учасників зробити театральну маску з паперової маси на повітряній кулі або скульптуру з паперової маси. Маска чи скульптура мають виражати емоцію, яку ми хочемо взяти з собою в дорогу. (45 хвилин)
2. Підготовка короткої драматичної сцени з використанням масок і скульптур на тему емоцій. (45 хвилин)

Сценарії 15 і 16

Матеріали: пластичні маси, борошно, вода, олія, миски, сенсорні матеріали

Тривалість: 90 хвилин

Сенсорні заняття – сенсорні вправи проводяться без сценарію, учасник має підготовлений стенд і працює з виготовленням мистецьких мас. Ведучий слідує за групою. Є різні маси та станції з підписами емоцій.

5.8. Фотографія

Сценарій 17

Матеріали: мобільні телефони

Тривалість: 90 хвилин

1. Вивести учасників на прогулянку й попросити їх зробити три фотографії кожен – з близької відстані, з далекої відстані та фотографію, що стосується їхнього шляху. (45 хвилин)
2. Подивитися свої фотографії, поговорити про те, як одні й ті самі речі виглядають по-різному з різних перспектив. Просимо учасників показати та розповісти про свої шляхи. (45 хвилин)

5.9. Архітектура

Сценарій 18

Матеріали: речі для переробки, клей, коробки

Тривалість: 90 хвилин

1. Просимо учасників принести предмети для переробки: пластикові стаканчики, кришечки від пляшок, картонні коробки тощо. Учасники мають спроектувати й зробити двері для себе або для дому своїх емоцій. (1 година)
2. Просимо учасників намалювати свій дім, а потім створити графічний вірш, тобто виписати свої асоціації до слова «дім» у всіх можливих місцях. Обговорення теми нашого прихистку в дорозі. (30 хвилин)

5.10. Графіті

Сценарій 19

Матеріали: цитати про дорогу, уривки з текстів про дорогу, маркери, білі футболки

Тривалість: 90 хвилин

1. Читання та вибір учасниками власної цитати про дорогу. (15 хвилин)
2. Міжсеміотичний переклад – шлях від цитати, зображений на футболці. Проектування й малювання графіті – символ, малюнок свого шляху. (45 хвилин)
3. Презентація робіт, розмова про те, що важливе у нашому шляху. (15 хвилин)

5.11. Настільна гра

Сценарій 20

Матеріали: картон, маркери, олівці, кольоровий папір, клей, ножиці, паперова маса

Тривалість: 90 хвилин

1. Просимо учасників спроектувати й зробити настільну гру на тему своєї дороги. (1 година)
2. Спільна гра. (30 хвилин)

wsb.edu.pl/mentuwell

